

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра фінансів і економіки природокористування

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної,
методичної та виховної роботи
_____ О.А. Лагоднюк
«_____» _____ 2020 р.

06-03-74

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПРАКТИКИ
WORKING PROGRAM FOR ECONOMICAL PRACTICAL TRAINING

Спеціальність	072 Фінанси, банківська справа та страхування
Specialty	072 «Finance, banking and insurance»

Рівне – 2020 рік

Робоча програма виробничої економічної практики для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня які навчаються за освітньо – професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Рівне: НУВГП, 2020. 17 с.

Розробники: Меліхова Т.Л., к.геогр.н., доцент кафедри фінансів та економіки природокористування.

Котик О.В., старший викладач кафедри фінансів та економіки природокористування.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри фінансів та економіки природокористування

Протокол від «25» березня 2020 року № 10

Завідувач кафедри _____ Л.В.Мельник

Керівник групи забезпечення спеціальності _____ Л.В. Мельник

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІ економіки та менеджменту

Протокол від « » _____ 2020 року №__

Голова науково-методичної ради з якості ННІ _____ Н.Е. Ковшун

© Меліхова Т.Л., Котик О.В., 2020 рік
© НУВГП, 2020 рік

1. Вступ

Робоча програма виробничої економічної практики складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування».

Виробнича економічна практика проводиться на другому курсі денної форми навчання. Практика є складовою частиною дисциплін фахової підготовки і дозволяє у виробничих умовах закріпити знання, отримані під час вивчення дисциплін «Економіка підприємства», «Економіка праці», «Менеджмент», «Фінанси підприємств», «Фінанси» та ін.

У період практики студенти зобов'язані дотримуватися вимог положення про організацію навчального процесу у вищому навчальному, проектному або науково-дослідному закладі; правил охорони праці та протипожежної безпеки.

Анотація

Виробнича економічна практика розглядається як форма адаптації студентів до умов та характеру майбутньої спеціальності. Вона дає можливість студентам засвоїти стиль та методи роботи різних ланок державного апарату, набути практичні навички роботи працівника фінансових органів та бізнес структур. Формування у студентів професійних умінь і навичок щодо прийняття самостійних рішень під час професійної діяльності в реальних ринкових умовах; поглиблення та закріплення теоретичних знань; опанування студентами сучасних прийомів, методів та знарядь праці в галузі їх майбутньої професії: виховання у студентів потреби постійно поповнювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Ключові слова: економічна система, виробничі ресурси, ефективність, організаційна структура, витрати, прибуток, середовище господарювання.

Abstract

Economical training is practice training as a form of student adaptation to the conditions and nature of the future specialty. It enables students to learn the style and methods of work of various units of the state apparatus, to acquire practical skills of the employee of financial bodies and business structures. Formation of students' professional skills in making

independent decisions during professional activity in real market conditions; deepening and consolidation of theoretical knowledge; mastering student's modern techniques, methods and tools of work in their future profession: education students need to constantly update their knowledge and apply them creatively in practice.

Key words: economic system, production resources, efficiency, organizational structure, costs, profit, environment.

2. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 4,5	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	Нормативна
Загальна кількість годин – 135	Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»	Рік підготовки:
		2-й
		Семестр
Тижневих годин для денної форми навчання – 45	Рівень вищої освіти: бакалаврський	4-й
		Самостійна робота
		135 год.
		Вид контролю: залік

3. Мета і завдання виробничої економічної практики

Виробнича практика є невід’ємною складовою навчального процесу підготовки бакалаврів з фінансів, банківської справи та страхування.

Метою практики є систематизація, закріплення та поглиблення знань, набутих в процесі навчання; формування у студентів професійних умінь і навичок прийняття самостійних рішень під час роботи в реальних умовах функціонування підприємства; набуття практичного досвіду для продовження наукового дослідження економічних та виробничих процесів на підприємстві, в банківській та фінансовій установі тощо, накопичення досвіду роботи в трудовому колективі.

В процесі проходження виробничої економічної практики розвиваються наступні загальні та спеціальні компетентності, а саме:

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК03. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК09. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК10. Здатність працювати у команді.

ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК12. Здатність працювати автономно.

ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

СК12. Здатність ідентифікувати проблемні аспекти та обґрунтовувати пріоритетні напрями покращення функціонування державних, корпоративних фінансів, фінансів домогосподарств, фінансової системи в цілому.

СК13. Здатність використовувати інструментарій менеджменту для управління організацією, бізнес-процесами та для мотивування персоналу.

Програмні результати досягнення, яких забезпечує виробнича економічна практика:

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПР12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

ПР22. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПР23. Визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

Під час проходження виробничої економічної практики студентам необхідно виконати наступні **завдання**:

- ознайомитись зі структурою підприємства - бази практики, основними функціями його підрозділів, установчими документами;
- вивчити питання ведення та організації фінансово-господарської діяльності бази практики;
- ознайомитись з фінансовою політикою та внутрішніми нормативними документами бази практики;
- вивчити зміст, організацію та методи виробничого обґрунтування управлінських рішень на базі практики;
- ознайомитись з заходами, спрямованими на охорону праці та збереження навколишнього середовища, визначити їх ефективність;
- вивчити чинні законодавчі акти та інструктивні матеріали;

- набути досвід роботи у трудовому колективі;
- зібрати матеріали для виконання науково-дослідної, індивідуальної роботи та написання звіту за результатами практики;
- набути навички щодо презентації отриманих результатів

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

вміти:

- закріпити і поглибити теоретичні знання з усього спектру вивчених в університеті дисциплін;
- проявити творчий, системний підхід до аналізу і оцінки стану економічної діяльності бази практики і розробки пропозицій для її подальшого поліпшення;
- зібрати матеріали для виконання курсових та індивідуальних робіт на високому теоретичному і практичному рівні.

4. Програма проходження практики

Місцем проходження практики повинні бути підприємства, організації та установи різних форм власності. Виробничу економічну практику студенти проходять на базах практики згідно з укладеними договорами. Основною передумовою проходження виробничої економічної практики є можливість організації самостійної роботи студента. Під час практики студенти повинні в повному обсязі виконати програму проходження практики та скласти звіт про проходження практики.

Керівництво практикою здійснюють викладачі випускної кафедри, на яких покладено проведення індивідуального інструктажу студентів, видача їм індивідуальних завдань науково-дослідного характеру та надання методичних вказівок для їх виконання; складання графіку проходження практики та контроль за його дотриманням. Керівництво практикою студентів від бази практики покладено на керівників підприємства. Вони зобов'язані створити необхідні умови для проходження практики та забезпечити студентів необхідною інформацією.

Студентам пропонується орієнтовний графік проходження виробничої економічної практики. В той же час практикантам надається право самостійно відкоригувати наведені нижче рекомендації відповідно до умов та обставин проходження практики та з огляду на раціональне планування відведеного навчальним планом часу, оскільки бази практики досить різноманітні (підприємства, банки, фінансові відділи держадміністрацій, казначейства тощо).

Таблиця 2

Використання робочого часу

№ з/п	Найменування заходів	Кількість годин
1.	Прибуття на місце проходження практики; оформлення і одержання перепусток. Ознайомлення з підприємством і ввідний інструктаж з охорони праці та техніки безпеки.	6
2.	Вивчення структури та технічної бази практики.	16
3.	Ознайомлення з організацією управління персоналом.	20
4.	Проведення учбових занять і екскурсій.	6
5.	Виконання індивідуального завдання.	42

продовження таблиці 2

1	2	3
6.	Ознайомлення з питаннями охорони праці та навколишнього середовища.	18
7.	Оформлення результатів проходження виробничої економічної практики.	27
Всього		135

Таблиця 3

Використання робочого часу на підприємствах різних форм власності

№ з/п	Найменування заходів	Кількість годин
1	2	3
1.	Прибуття на місце проходження практики; оформлення і одержання перепусток. Ознайомлення з підприємством і ввідний інструктаж з охорони праці та техніки безпеки.	6
2.	Вивчення структури та технічної бази виробництва.	18
3.	Ознайомлення з організацією управління персоналом.	23
4.	Проведення учбових занять і екскурсій.	6
5.	Дослідження витрат виробництва.	20
6.	Ознайомлення з економічними основами господарювання підприємства і його результатами.	20
7.	Ознайомлення з персоналом підприємства, організацією праці	6
8.	Вивчення екологічних питань діяльності підприємства.	5
9.	Ознайомлення з питаннями охорони праці.	4
10.	Оформлення результатів проходження виробничо-економічної практики.	27
Всього		135

Таблиця 4

Використання робочого часу в головному фінансовому управлінні
облдержадміністрації

№ з/п	Найменування заходів	Кількість годин
1	2	3
1.	Прибуття на місце проходження практики; оформлення і одержання перепусток. Ознайомлення з організацією праці в фінансовому органі, його структурою, функціональними обов'язками та правилами працівників.	6
2.	Ознайомлення з структурою, завданнями, функціями, організацією роботи бюджетного управління.	9
3.	Дослідження відділу фінансів галузей соціально-культурної сфери.	8
4.	Ознайомлення з відділом фінансів місцевих органів влади та управління.	8
5.	Ознайомлення з управлінням доходів та фінансів галузей виробничої сфери – всього, в т.ч.:	24
5.1.	з структурою, завданнями, функціями і організацією роботи управління;	12
5.2.	відділом доходів та соціального аналізу;	12
5.3.	відділом фінансів галузей виробничої сфери.	12
6.	Ознайомлення з відділом бухгалтерського обліку і звітності.	15
7.	Ознайомлення з відділом господарського забезпечення.	4
8.	Вивчення питань охорони праці.	4
9.	Оформлення результатів практики.	21
Всього		135

5. Методи навчання

При проходженні навчальної дисципліни „Виробнича економічна практика” використовується такі методи пізнання як економіко - математичний, розрахунковий, балансовий, абстрагування, структурно-логічний та ін. Використання методів наукового пізнання обумовлено специфікою роботи студентів в умовах реального підприємства, банківських, страхових та інших фінансових установ та організацій.

6. Оцінювання звіту з виробничої економічної практики

Виробнича практика є окремим кредитним модулем, а її виконання оцінюється за такими критеріями: змістовні та організаційні аспекти роботи, якість захисту роботи.

Максимальна оцінка – 100 балів. Кількість балів за критеріями наведена в таблиці 5.

Студент у перші 5 днів навчання на III курсі здає на кафедру фінансів і економіки природокористування підписаний керівником практики від підприємства та завірений печаткою звіт. Захист звітів проводиться протягом десяти перших днів навчання на III курсі.

При оцінюванні результатів проходження практики враховується повнота розкриття питань робочої програми практики, дотримання вимог до оформлення звітів та відповідь студента при захисті звіту.

Таблиця 5

Оцінювання звіту з виробничої практики (за 100-бальною шкалою)

Елемент оцінки	Критерії*	Кількість балів
1	2	3
1. Змістовні аспекти звіту		
1.1. Відповідність логічної побудови звіту поставленим завданням	ні – 0 балів частково – 5 балів так – 10 балів	0-10
1.2. Методичний рівень роботи	Низький – 0 балів Високий – 5 балів	0-5
1.3. Аналітичний рівень роботи	Низький – 0 балів Середній – 5 балів Високий – 10 балів	0-10
1.4. Рівень розробки запропонованих рішень за пунктами плану звіту	Низький – 0 балів Середній – 5 балів Високий – 10 балів	0-10
1.5. Ступінь самостійності проведення дослідження	Низький – 0 балів Середній – 5 балів Високий – 10 балів	0-10
1.6. Мова викладу праці (чіткість, точність, грамотно тощо)	Низький – 0 балів Високий – 5 балів	0-5
Разом за розділом 1:	Максимум – 50 балів	
1. Організаційні аспекти роботи		
2.1. Своєчасність виконання окремих етапів звіту	Невчасно – 0 балів Вчасно – 5 балів	0-5

продовження таблиці 5

1	2	3
2.2. Відповідність встановленим вимогам та оформлення звіту	ні – 0 балів частково – 5 балів так – 10 балів	0-5
Разом за розділом 2:	Максимум – 10 балів	
2. Якість захисту роботи		
3.1. Уміння стисло, послідовно і чітко викласти сутність і результати практики	ні – 0 балів частково – 5 балів так – 10 балів	0-10
3.2. Здатність аргументовано захищати свої пропозиції, думки, погляди	ні – 0 балів частково – 5 балів так – 10 балів	0-10
3.3. Загальний рівень підготовки студента	Низький – 0 балів Середній – 5 балів Високий – 10 балів	0-10
3.4. Якість підготовки ілюстративного матеріалу, наявність і знання форм звітності	Низький – 0 балів Середній – 5 балів Високий – 10 балів	0-10
Разом за розділом 3:	Максимум – 40 балів	
Всього:	Максимум – 100 балів	

* крок оцінки – 5 балів

7. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування			Сума
Повнота виконання програми практики та висвітлення завдань	Зміст звіту	Захист звіту	до 100
до 10	до 50	до 40	

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінювання заліку
90-100	зараховано
82-89	
74-81	
64-73	
60-63	
35-59	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	не зараховано, з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання дисципліни

Якість виконання та захист звіту	Кількість набраних балів
Студент повністю виконав програму практики; звіт за структурою, обсягом і змістом відповідає вимогам програми практики; основні положення звіту глибоко обґрунтовані і логічні; звіт має якісне оформлення; під час захисту звіту студент аргументовано доводить набуття ним практичних навичок, передбачених програмою практики	90...100
Студент повністю виконав програму практики; звіт за структурою, обсягом і змістом відповідає вимогам програми; основні положення звіту достатньо обґрунтовані; незначне порушення послідовності; прийнятне зовнішнє оформлення; захист звіту дозволяє виявити наявність необхідних практичних умінь, передбачених програмою практики	85...89
Студент повністю виконав програму практики; звіт за структурою, обсягом і змістом відповідає вимогам програми практики, але має незначні недоліки; основні положення звіту обґрунтовані; задовільне зовнішнє оформлення звіту; захист звіту дозволяє виявити наявність практичних умінь, передбачених програмою практики, незначні недоліки, які при цьому спостерігаються, студент виправляє сам	75...84
Студент повністю виконав програму практики; звіт відповідає вимогам програми, але має недоліки за структурою і змістом; основні положення звіту недостатньо обґрунтовані з порушенням послідовності; задовільна якість оформлення звіту; захист звіту з незначними недоліками, які студент усуває з допомогою викладача	70...74
Студент повністю виконав програму практики; звіт має недоліки за структурою і змістом; основні положення звіту недостатньо обґрунтовані з порушенням послідовності; якість оформлення звіту задовільна; захист звіту не дозволяє в повній мірі виявити практичні навички, передбачені програмою практики	60...69
Студент виконав більше 50% програми практики; звіт відповідає вимогам програми, але має значні неточності за структурою і змістом; основні положення звіту недостатньо обґрунтовані з порушенням послідовності; оформлення звіту задовільне; захист звіту показує, що студент не набув достатніх практичних навичок, передбачених програмою	35...59
Студент виконав менше 50 % програму практики і представив звіт незадовільного змісту і якості оформлення; захист звіту показує відсутність практичних навичок, передбачених програмою практики	1...34

8. Загальні вимоги до звіту

У процесі проходження виробничої практики студент готує письмовий звіт, де розкриває зміст виконаних завдань програми практики та у висновках і пропозиціях надає власні судження щодо існуючих на підприємстві проблем і рекомендації щодо покращення шляхів ефективного господарювання на підприємстві.

Звіт повинен бути підготовлений відповідно до правил складання технічної документації у редакторі MS Word через 1,5 інтервалу. Як виключення, допускається підготовка звіту в рукописному вигляді.

Обсяг звіту – 25 - 30 сторінок. Звіт необхідно доповнювати таблицями та рисунками. Крім цього, до звіту додаються копії статистичної та бухгалтерської звітності підприємства, аналітичних розрахунків, на основі яких формувався звіт.

Наприкінці звіту наводиться перелік використаних матеріалів і літератури. (дата закінчення практики і підпис студента – наводиться в щоденнику з практики - забрати.)

Студенти, які отримують негативну оцінку, можуть бути направлені на практику повторно або відраховані з університету як такі, що мають академічну заборгованість.

Невиконання студентами програми практики без поважної причини, або отримання практикантами незадовільної оцінки, несвоєчасне або неповне представлення звіту з практики потребує повторного проходження ними практики, якщо ж така можливість відсутня, то студент відраховується з університету як такий, що не виконав графік навчального процесу. Рішення з цього питання приймає інститут за узгодженням із кафедрою.

9. Рекомендована література

Базова література

1. Бачинський В. І. Бухгалтерський облік (загальна теорія): навч. посіб. / В. І. Бачинський, П. О. Куцик, Л. Г. Медвідь, Т. В. Попітіч. – Львів: Магнолія 2006, 2016. – 319 с

2. Вовчак О.Д., Руцишин Н.М. Банківська справа: Навчальний посібник. – Львів: Новий Світ-2000, 2008. – 560 с.

3. Господарський кодекс України: Офіційний текст від 16.01.2003 р. № 436-IV (зі змінами та доповненнями) [Електрон. ресурс] / Режим доступу: <http://www.liga.net>.

4. Економіка підприємства: посібник. / Т.В. Кузнецова, О.М. Гарнага, О.Ю. Лесняк, В.Д. Шебуня. – Рівне: НУВГП, 2013. – 315 с.
5. Економіка підприємства: Підручник / За ред. проф. Є.М. Палиги. - 2-ге вид., онов. та доп. – Львів: Українська академія друкарства, 2013. - 688с.
6. Гетьман О.О. Економіка підприємства / Гетьман О.О., Шаповал В.М. Навч. посіб. – 2-ге видання. – К.: Центр учбової літератури, 2010, 488 с.
7. Зубілевич С.Я. Основи бухгалтерського обліку та фінансів. – Рівне: НУВГП, 2008, 134 с.
8. Ковальчук К. Ф. Банківські операції: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2012. 232с.
9. Мармоза А.Т. Теорія статистика. Підручник / А.Т. Мармоза. – 2-ге вид. перероб. та доп. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 592 с.
10. Облік і аудит: навч. посібник / Н. П. Банера, Л. О. Гелей, С. М. Пилипенко, В. П. Мороз; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. І. Скаско. – Львів : Растр-7, 2017. – 504 с.

Допоміжна література

1. Improving Accounting and Analysis of Innovative Costs. International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering / Larysa Ivanchenkova, Larysa Skliar, Olha Pavelko, Yuliia Cheban, Halyna Kuzmenko, Anastasiia Zinkevych. 2019. Vol. 9. Iss. 1. P. 4003–4009 (SCOPUS)
2. Гроші та кредит: Підручник.-3-тє видання перероб.і доп. (за заг.ред. М.І.Савлука)-К.:КНЕУ - 2002, 598 ст.
3. Білоус Н.М., Пелешанко А.В., Рейтингова оцінка діяльності страхових компаній в Україні зі страхування життя. Збірник наукових праць «Вісник НУВГП». Серія «Економічні науки». Випуск 3 (83). Рівне : НУВГП, 2019. С. 3-18.
4. Мельник Л.В. Аналіз законодавчої бази щодо іпотечного кредитування сільськогосподарських виробників. Вісник НУВГП, № 1 .2019. С.124-133
5. Мельник Л.М., Касянчук В.П. Забезпечення фінансової рівноваги на промислових підприємствах. Актуальні проблеми теорії і практики менеджменту в контексті Євроінтеграції: зб. тез VII Міжнародної науково-практичної конференції вчених, молодих науковців, аспірантів та студентів, присвяченої 20-річчю кафедри

менеджменту. (м. Рівне 17-18 травня 2018 року). С. 412-413.

6. Корбутяк В.І. Конспект лекцій з дисципліни “Діловодство” для студентів спеціальностей 6.050100 “Економіка підприємства”, “Облік і аудит” та „Фінанси”, заочної форми навчання. Рівне: УДУВГП, 2006, 40 с.

7. Скібіцька Л.І. Діловодство: навчальний посібник – К.: Центр навчальної літератури, 2006, 224с.

8. Терещенко В.І. Організація і управління. – К.: Знання, 2000. – 237 с.

9. Шилов Ж.С. Фінанси підприємств. Рівне: НУВГП, 2008, 117 с.

10. Сунцова О.О. Місцеві фінанси Навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл. [2-ге вид.]. К.: Центр учбової літератури, 2008. – 488 с.

10. Інформаційні ресурси

1. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. *Голос України*. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22.

2. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 18.03.2020)

3. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України: Наказ МО України N 93 від 08.04.93
Дата оновлення: 20.12.94. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93> (дата звернення: 18.03.2020)

4. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського / URL : <http://nbuv.gov.ua/e-resources/>.

5. Наукова бібліотека НУВГП (м. Рівне, вул. Олексі Новака, 75) / URL :<http://lib.nuwm.edu.ua/> (<http://nuwm.edu.ua/MySQL/>)

6. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека (м. Рівне, майдан Короленка, 6) / URL : <http://libr.rv.ua/>

7. Центральна міська бібліотека ім. В. Г. Короленка (м. Рівне, вул. Київська, 44) / URL: <https://librnews.wordpress.com/about/>